

Список використаних джерел:

1. Дерій В. Проблеми обліку витрат і доходів підприємства та перспективи їх вирішення в Україні / В.Дерій // Бухгалтерський облік і аудит. – 2010. – № 4. – С. 7 – 11.
2. Нападівська, Л. В. Управлінський облік: монографія / Л. В. Нападівська. – Дніпропетровськ : Наука і освіта. 2009. – 450 с.
3. Столяр Л.Г. Сутність «витрат» та особливості трактування / Л.Г. Столяр // «Економічні науки». – Серія «Облік і фінанси». – Випуск 8 (29). – Ч.4. – 2011. – с. 25-31.
4. Турило А.М., Кравчук Ю.Б., Турило А.А. Управління витратами підприємства: Навч. посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2009. – 120 с.
5. Тривобок В. Ю. Визначення категорії «витрати» / В. Ю. Тривобок, Є. А. Коршунов // Бізнесінформ. – 2011. – № 9. – С. 11 – 13.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Саченко Світлана Іванівна

*Чамбул Іванна,
студентка групи РКзм-51*

ПРАВОПОРУШЕННЯ У СИСТЕМІ ДЕРЖАВНОГО АУДИТУ В УКРАЇНІ

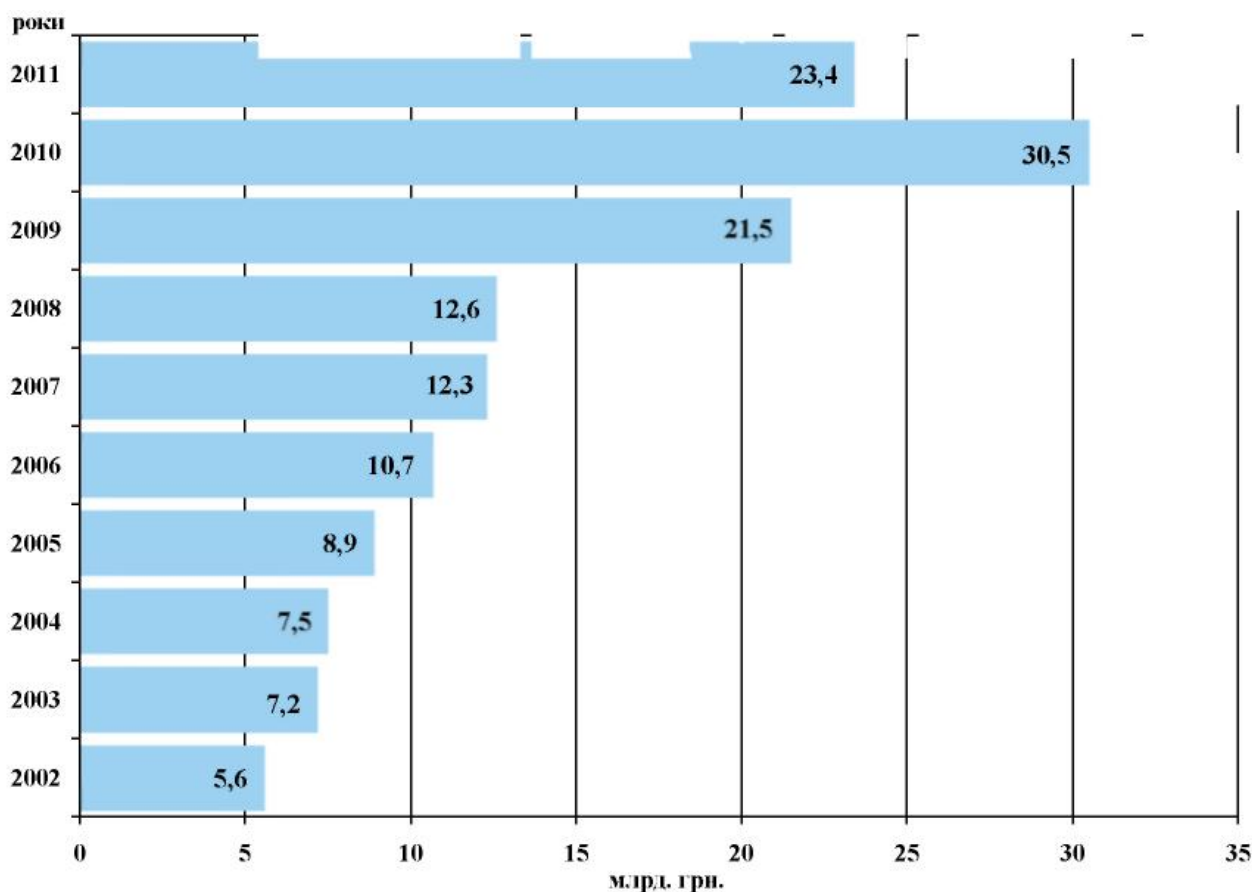
Проблемам та передумовам реформування системи державного фінансового контролю, а також становленню системи державного аудиту присвячені дослідження сучасних вітчизняних науковців та практиків, а саме М. Бариніної-Закірової, І. Басанцова, Є. Білявської, І. Пилипенко, О. Петрик, В. Симоненко, Ю. Слободяник, І. Чумакової та ін. Як показали дослідження, останніми роками простежується загальна тенденція збільшення обсягів фінансових порушень, що виявляються контролюючими органами, які настільки масштабні, що потребують здійснення практично безперервного контролю.

Це, в свою чергу, дозволяє стверджувати, що існуюча система державного фінансового контролю є недостатньо мобільна і дієздатна, не забезпечує на належному рівні фінансово-бюджетну дисципліну як у державі в цілому, так і на регіональному рівні. Проаналізуємо фактичні матеріали контрольних заходів, що характеризують стан державного фінансового контролю в Україні.

У 2011 році у ході проведення аудиторами Рахункової палати контрольно-аналітичних та експертних заходів виявлено, відповідно до статей

116 і 119 Бюджетного кодексу України, бюджетних правопорушень (незаконного, у тому числі нецільового), неефективного використання коштів Державного бюджету України та державних цільових фондів на загальну суму 23 млрд. 456,6 млн. грн. (діаграми 1, 2). З цієї суми:

- незаконне, у тому числі нецільове використання коштів становить 9 млрд. 726,2 млн. грн.;
- неефективне – 13 млрд. 730,4 млн. гривень.

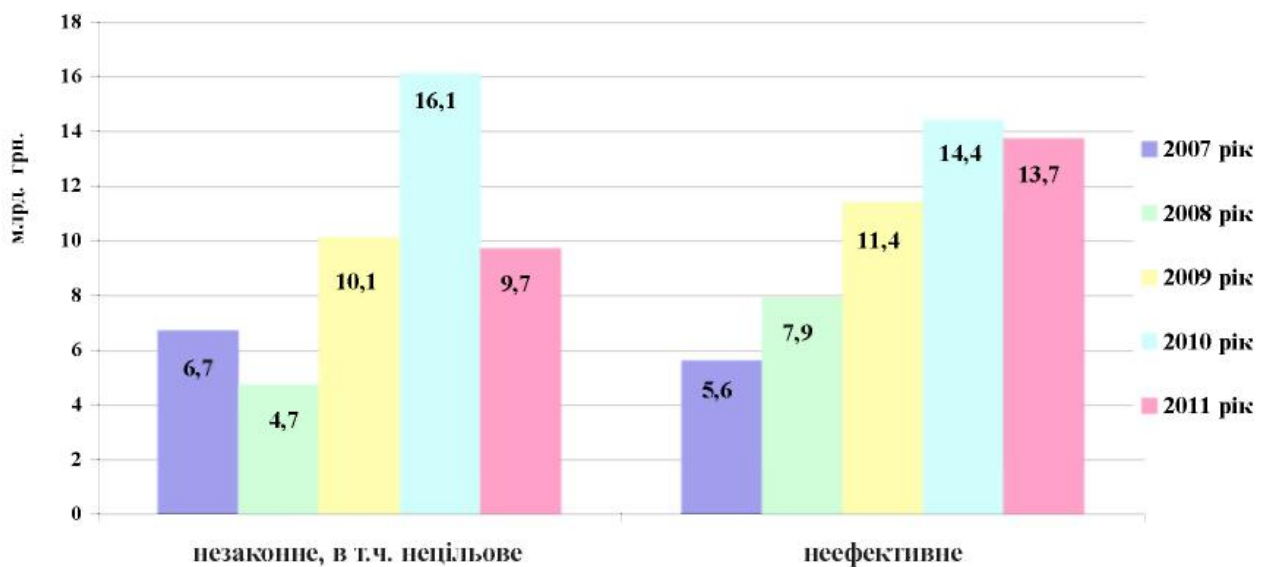
*Розраховано за даними Звіту Рахункової палати України за 2011 рік

Діаграма 1. Обсяги виявлених Рахунковою палатою бюджетних правопорушень та неефективного використання коштів Державного бюджету з 2002 по 2011 рік, млрд. грн.

Аналіз даних діаграми 3 показує, що обсяги виявлених бюджетних правопорушень зростають з кожного року (за виключенням 2011р.). Особливо значний ріст відбувся у 2010 році – 30,5 млрд. грн., що на 9 млрд. грн. більше у порівнянні з 2009 роком.

Приблизно така ж тенденція зберігається і в частині неефективного використання бюджетних коштів (діаграми 2).

Деяке зменшення обсягів виявлених порушень бюджетного законодавства та неефективного використання бюджетних коштів, порівняно з 2010 роком, пов'язане з позбавленням Рахункової палати повноважень щодо контролю за надходженням коштів до державного бюджету, а також зумовлене тим, що у звітному періоді контрольну діяльність Рахункової палати було спрямовано на проведення контрольних заходів з метою встановлення реального стану справ з виконанням постанов і висновків Колегії Рахункової палати та стимулювання усунення виявлених порушень і недоліків, підвищення дієвості та ефективності перевірок.

***Розраховано за даними Звіту Рахункової палати України за 2011 рік**

Діаграма 2. Розподіл обсягів виявлених порушень використання бюджетних коштів (2007-2011рр.) [1]

Аналіз результатів контрольних заходів засвідчує, що бюджетні правопорушення продовжують мати системний характер і повторюються із року в рік. Матеріали проведених перевірок та окремих контрольних заходів засвідчують, що превалюють фінансові правопорушення, які можна визнати як неефективне, нецільове використання бюджетних коштів. Класифікація типових порушень фінансової дисципліни згідно з класифікатором порушень Рахункової палати наведено в табл. 1.1

Найбільш характерними за кількістю виявлених випадків та обсягів порушень у 2011 році були бюджетні правопорушення.

Класифікація типових порушень фінансової дисципліни [4]

Ознака класифікації	Зміст порушення
I. Бюджетні правопорушення	<ul style="list-style-type: none"> ➤ використання коштів Державного бюджету України з порушенням бюджетного законодавства; ➤ використання бюджетних коштів без належних нормативно-правових підстав; ➤ планування з порушенням чинного законодавства; ➤ використання коштів Державного бюджету України з порушенням Закону України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг за державні кошти»; ➤ незаконне виділення коштів з резервного фонду державного бюджету; ➤ відволікання коштів держбюджету у дебіторську заборгованість тощо.
II. Неєфективне використання бюджетних коштів	<ul style="list-style-type: none"> ➤ неєфективне використання та втрати бюджетних коштів внаслідок прийняття необґрунтованих управлінських рішень; ➤ неєфективне управління коштами через недоліки в плануванні або відсутність обґрунтованого прогнозування і планування; ➤ неєфективне використання коштів шляхом тривалого їх утримання без використання; ➤ неєфективне використання коштів спеціального фонду державного бюджету; ➤ неєфективне використання коштів на проведення науково-дослідних робіт тощо.
III. Порушення та недоліки при адмініструванні доходної частини державного бюджету	<ul style="list-style-type: none"> ➤ недоотримання податків та зборів внаслідок звуження податкової бази; ➤ неналежний контроль за своєчасністю, достовірністю, повнотою нарахування податків і зборів (обов'язкових платежів) та виконанням умов надання пільг; ➤ неправомірне списання та реструктуризація податкового боргу тощо.

Аналіз досліджень дає змогу з впевненістю стверджувати, що існують загальні негативні тенденції використання державних коштів при виконанні бюджетних програм, які, в свою чергу, заважають досягненню запланованих цілей. Основними причинами таких тенденцій, на нашу думку, можуть бути:

- відсутність достовірної та повної інформаційної бази для обґрунтування та планування бюджетних програм;
- нечітке визначення виконавців перевірок, об'єктів, цілей та результатів, яких необхідно отримати в ході виконання відповідної бюджетної програми;
- залучення великої кількості виконавців, що призводить до неєфективного витрачання ресурсів у незначних сумах між ними, а це, в свою чергу, негативно впливає на кінцевий результат.

Не приділяють уваги оцінці менеджменту бюджетної установи та ефективності її діяльності існуючі на сьогодні форми державного фінансового контролю (перевірка, ревізія) [3]. Питання відносно того наскільки робота бюджетних установ ефективна взагалі практично не досліджується, хоча на сьогодні у багатьох розвинених країнах цей напрямок перевірок є пріоритетним. Також до недоліків державного фінансового аудиту можна віднести:

- несвоєчасність та частковість повернень бюджетних коштів;
- безсистемність та дубляж дій органів державного фінансового контролю;
- відсутність відповідного плану заходів надходження державних коштів та цільового і ефективного їх використання;
- відсутність дієвого «карного» механізму, сукупність санкцій до порушників фінансової дисципліни, який би забезпечував повну відповідальність та застосування.

Крім того, потрібно звернути увагу на аналіз причин зловживань:

- відсутність комплексного аналізу діяльності бюджетних установ за результатами проведених контрольних заходів,
- розгляду причин, що спричинили порушення з метою надання ґрунтовних рекомендацій керівникам відповідних установ для попередження та недопущення порушень у майбутньому.

Враховуючи все вищезазначене, можна стверджувати, що ситуація, яка склалася із формуванням і використанням державних коштів, не може задовольнити потреби держави. Саме тому виникає необхідність в побудові такої системи, яка могла б реагувати на чисельні проблеми ринкової економіки й державної фінансової політики та охоплювала всі рівні економіки, була би цілісною, побудованою на єдиних методологічних і організаційних засадах.

Список використаних джерел:

1. Звіт рахункової палати України за 2011 рік – Режим доступу : www.ac-rada.gov.ua/doccatalog/document/16740480/.
2. Пшенична А.Ж. Аудит: навч. посіб. / А.Ж. Пшенична: - [2 –ге вид. перероб. та доп.]. – К: Центр учбової літератури, 2011.- 315с.
3. Симоненко В.К. Основи єдиної системи державного фінансового контролю в Україні (макроекономічний аспект): [монографія] / В.К. Симоненко, О.І. Барановський, П.С. Петренко. – К.: Знання України, 2006. – 280 с.
4. Фінансово-господарський контроль [Текст] + [Електронний ресурс] : навч. посібник / Ю.А. Верига, А.Ж. Пшенична, Г.О. Соболев . – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010 . – 157 с.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Щирба Маркіян Теодорович